

Etusivu — Ajankohtaista — Uutiset

Liftarin matka taittui niin ruumisauton kuin rallin maailmanmestarinkin kyydissä

18.12.2020 klo 12:00

Lähes 200 suomalaista kirjoitti liftausmuistoistaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle.

Syyskuun 2020 lopussa päättynyt *Hyppää kyytiin!* -keruu rikastutti SKS:n arkiston kokoelmia hyvin jäsenneyllä ja elävästi kuvatulla muistitiedolla, josta valtaosa sijoittuu suurten ikäluokkien nuoruuteen ja liftaamisen kulta-aikaan 1960–1970-luvulle. Lähes 200 kirjoituksen ohella muistelijat lähettivät SKS:n arkistoon liftauspäiväkirjojaan, ja valokuvakiin saatiin 122.

Kirjoittaminen kirvoitti kultaisia muistoja liftaamisen iloista ja hyödyistä kuten kielitaidon, rohkeuden ja ihmistuntemuksen karttumisesta. Osalle liftimatkasta saattoi seurata työpaikka, toisille aviopuoliso. Parhaat muistot liittyivät liftatessa koettuihin kohtaamisiin ja ihmisten

auttamisen haluun. Vastaajat kertoivat liftimatkoistaan urheiluauton, ruumisauton, makkaratehtaan jakeluauton, sahanpurukuorman tai koripallojoukkueen bussin kyydissä. Ratin takana on istunut milloin rallin tuore maailmanmestari tai iskelmätahti milloin tunnettu elokuvaohjaaja tai Onassiksen palkollinen.

Monipuolisen ja kahdeksalle vuosikymmenelle ulottuvan aineiston perusteella liftareista – ja kyydin antajista – on moneksi. Kirjoittajien peukalokyytimatkat vaihtelivat muutaman kilometrin mummola- tai tanssilavamatkasta kuukausien reppureissaamiseen ympäri maailmaa. Osalle liftausmatkoja kertyi satoja, toisille yksi kerta riitti. Liftaamiseen motivoivat huonot kulkuyhteydet ja rahapula, mutta myös tylsistyminen ja halu kokea jotain uutta ja jännittävää.

*Olin 23-vuotias ja vahvasti rokottautunut erilaisilla uhka- ja kauhukuvilla tämän matkustustavan suhteen, jonka puolestapuhujia oli vähän. Kuitenkin palava halu uskaltautua tutun ja turvallisen ulkopuolelle ja päästä mittailemaan omaa selviytymiskykyä vei voiton. Liftaaminen oli pakko kokea itse. (--)*Lähtökimmokkeeksi ei tarvittu muuta kuin nähdä innostuksen pilke toisen silmänurkassa. Suunnitelma syntyi lennossa ja sitä oli sen verran, että tarkistettiin kartasta, minkä tien varrelta pitäisi aloittaa, että lähdettäisiin päämäärän (esim. Hailuoto) suhteen oikeaan suuntaan. Parhaimmillaan yhteispeli oli hykerryttävää yhdessä kokemisen- ja onnistumiseniloa, joka kantoi pitkälle arkeen. (nainen s. 1954)

Kyydinantajia motivoi pääasiassa auttamisen halu.

Olin matkalla Lappeenrantaan ja Kouvolan jälkeen oli pysäkillä nainen lapsen kanssa liftaamassa. Pysähdyin ja nainen kertoi että heillä on hammaslääkäriaika edessä olevassa kirkonkylässä. Bussi oli jäänyt tulematta ja aika odotti. Otin kyytiin ja piti jonkin verran poiketa reitiltä että päästiin kirkonkylään. He ehtivät ajoissa ja minulle jäi hyvä mieli. (Mies s. 1948)

Moni kirjoittaja oli kohdannut liftatessaan uhkaavia tilanteita, jotka usein liittyivät seksuaaliseen häirintään tai kuljettajan humalatilaan. Joskus lupaavat puitteet saattoivat hetkessä muuttua jopa hengenlähtöä uhkaavaksi painajaiseksi.

Olin liftaamassa päivällä Sveitsissä - - Kyytiin otti tosi upealla autolla hyvin pukeutunut häiskä. - - Aika pian hän kääntyi väärälle tielle, tunsin reitin, olin Firenzeen menossa. Hän ajoi tietä tuppisuuna ylöspäin ja minä rauhallisesti kerroin, että ei näin. Lopulta hän käänsi auton, alkoi itkeä ja mutisi ranskaksi anteeksipyyntöjä. -- lähdettiin takaisinpäin. Vaan hullun lailla, hän huusi ranskaksi ,että kaikki on loppu ja kaahasi ja kaartoi sellaiselle louhosalueelle, kävi hulluna kimppuun, yritti lyödä päätäni oveen, kuristi jne. Onneksi olen pitkä ja vahvakin. Pääsin siitä jotenkin pois autosta ja juoksemaan kohti sitä tietä. Hän ajoi perässä. Kaikki tavarani olivat siellä autossa ja oli aloittanut lomani kaksi päivää aiemmin. Siis juoksin sille tielle. Ampuiko hän perääni, en ole varma. (Nainen s. 1958)

Edellisen kaltaiset kokemukset ovat toki poikkeuksellisia ja muiston kirjoittajakin on jatkanut liftaamista näihin päiviin asti. 1980–1990-luvulla syntyneitä oli vastaajista vain muutama, mutta nämäkin vastaukset vahvistivat muun aineiston antamaa mielikuvaa, että liftaamisen keskeisinä kulmakivinä vaikuttavat edelleen luottamus, vapaus, ystävällisyys ja uteliaisuus.

Nykyään pyrin aina ottamaan liftarin kyytiin --. Haluan osin maksaa takaisin saamaani ystävällisyyttä, mutta minusta on myös mahtavaa tutustua uusiin ihmisiin. Liftatessa tulee nähtyä ihmisiä oman kuplansa ulkopuolelta. Suurin syy on kuitenkin se, että haluan olla osaltani luomassa yhteiskuntaa, joka tukee luottamusta sen murentamisen sijaan. (Nainen s.1985)

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura järjesti *Hyppää kyytiin!* -muistitietokeruun 1.4.2020–30.9.2020. Aineisto on tallennettu SKS:n arkistoon.

Kiitämme lämpimästi kaikkia keruuseen osallistuneita! Vastajien kesken arvotut kirjapalkinnot on toimitettu voittajille.

Lisätietoja: SKS:n arkisto, 0201 131 240, arkisto@finlit.fi